

MORNAR

POUČNI I ZABAVNI LIST ZA POMORSKI SVIJET

SUŠAK

1 NOVEMBRA 1938

GODINA X.

BROJ 11

ČUVAJMO JUGOSLAVIJU!

SADRŽAJ:

Rikard Katalinić Jeretov: Pjesma o razvi ćunaše zastave na Jadranu 31. X. 1918. — Naša zastava na moru. — Mornar: Jugoslavija nada sve. — Sedam pitanja. — Dundo Simo: Gajetunski razgovori. — Barba Rike: Mladi junak iz Velesa. — Ribarska djevojka - junakinja sa Skagena. — Što će sada naša braća Česi? — Bakarački: Trideseta godišnjica „Vile Velebita“. — Sadašnja Rusija. — Španjolski gusari u engleskim vodama. — Odgovori na sedam pitanja. — Kako se podmornice love i uništuju. — Stari i mladi.

POJEDINI BROJ DIN 2.50

GODIŠNJA PRETPLATA DIN 30.—

ZA MORNARE DIN 24.—

Širite i pretplaćujte se na

»Mornar«

**DOBRO
I NARAVNO VINO**

Koristi zdravlju

Krijepi tijelo

Jača duševnu snagu

**VELETRGOVINA VINA
BRAĆA MATELJAN
SUŠAK**

IMA SAMO TAKVA VINA

Osnovano 1876

**MIKULIČIĆ i KULAŠ
TRGOVINA MIRODIJA
BOJA i LAKOVA
PARFUMERIJA
SUŠAK**

**„PROSVJETA“
KNJIŽARA I PAPIRNICA
PALAČA PRAŠTEDIONE**

Pisaći pribor za urede
škole i domove

TRGOVINA I PARFUMERIJA

**„IBIS“
S U Š A K**

TRG KRALJA ALEKSANDRA BR. 2
Brzjavi: IBIS — SUŠAK

TVORNICA POKUĆSTVA

I. I. NAGLAS

LJUBLJANA

OSNOVANA 1847.

**Pekarna i Slastičarna
I. O. Tomasini - Sušak**

Strossmayerova ul. 10

Vlastita zgrada.

Proizvadj svakovrsno pecivo i slatkiše,
preuzima narudžbe za razne svečanosti.

Kap. Antun Babarović

Brodovlasnik i Pomorski agent

SUŠAK

Pošt. pretinac 57. Brzjavi: Babarović
Telefon: Ured 1-78 — Kućni 3-19

Parobrod „IVAN“ 2150 tona nosivosti
Parobrod „Anton“ 2500 tona nosivosti
Parobrod „PRINC PAVLE“ 8200 tona nosivosti

**R. I. Vrignanin - Stojanović
SUŠAK**

Trgovina šivaćih strojeva,
galanterijske, porcelanske i
staklene robe,
te sokolskih predmeta.

Brzjavi: „Vrignanin“ Sušak.

ANTE KALPIĆ

SUŠAK, Skerličeva ul.

Palača Kontinental

Skladište suhomesnate robe, masti,
salame i konzerviranog mesa.

Zastupstvo tvornica: Ivan Gregurić i
Druđ, Križevci i P. J. Klefiš, Jađodina.

Sve prvorazredna roba uz najniže cijene.

Gjуре Šikića Sinovi

Tvorničko skladište papira i pribora za pisanje

Konfekcije papira i papirnatih vrećica

DAVOR I TOMISLAV ŠIKIĆ

Poslovnica i skladište: Ružičeva ulica 15
Račun kod Poštanske štedionice broj 35023
Tekući račun: Prva Hrv. Štedionica fil. Sušak

Transportno, skladišno i otpremničko poduzeće

GUSTAV BRELIĆ

SUŠAK

Pomorska Agentura

Telefon int. 23 - Brzjavi: Breg.

Pošt. pret. 134

Manufakturna i kratka roba
k „Paunu“ - V. Dakić
SUŠAK, Tomislavova ul. br. 4.
RIJEKA, Corso 3.

Veliki izbor. Solidna i brza podvorba.
Umjerene cijene.

I. R. MILOŠ

Trgovina mješovite robe
SUŠAK, Strossmayerova ul.

**TRGOVINA DELIKATESA, VINA,
LIKERA I JUŽNOG VOĆA**

Josip Smerdel - Sušak

Telefon 85.

Obskrbljivanje brodova svim živežnim
namirnicama uz najpovoljnije cijene.

**PRŽIONA KAVE
Bezalkoholno piće „BAKOKO“**

Trgovina željeza

Milan Fürst - Sušak

Preporuča bogato skladište željeza, lima,
čavala, peći, štednjaka itd.
Solidna podvorba i solidne cijene.

VINKO MIKULIČIĆ

Agenturni i komisionalni posao.
Brašno, Žitarice, Kolonialna roba.

Prva sušačka cvjetarna

IVKA SMOKVINA

SUŠAK, Corso

MESARNA

PETAR BAN - SUŠAK

NOVA TRŽNICA

SHIP - CHANDLER

Koncesionirani obskrbljivač brodova sa
svim živežnim namirnicama i ostalim
potrebštinama iz prvog vrela.

Izlazi jedanput mjesečno

Pojedini broj Din 2.50

Godišnja pretpl. Din 30

Za mornare Dinara 24.—

„MORNAR“

POUČNO-ZABAVNI LIST ZA POMORCE

GOD. X. — BROJ 11.

SUŠAK 1. NOVEMBRA 1938.

Pjesma o razviću naše zastave na Jadranu 31. X. 1918.

Okovani momci pod tuđim barjakom
Svoju metu svi su i svoj poziv znali,
Brodili su k suncu okruženi mrakom
I za svoju misô svi su muški pali!

Na ladama bojnim zastava se digla,
Što je bila znakom naših novih dana...
U svaku je luku vijest sreće stigla,
Klicala je svuda zemlja raskovana.

Pjevao je Jadran pjesmu naše slave,
Šumilo je more, budilo je žale,
Kliktale su nad njim sve vedrine plave,
S mora glase u svijet o slobodi slale...

...Danas nismo roblje i ne dajmo više,
Da nam sunce gasne, da nas mrak zaguši,
Čuvajmo taj barjak što ga razaviše
Oni, što su pali sa vjerom u duši.

Split.

Rikard Katalinić Jeretov.

Naša zastava na moru

(31/X 1918 — 31/X 1938.)

Austro-ugarska zastava bila je za nas simbol ropstva ne samo na kraju nego i na moru. Sva časna i junačka djela, što su ih u vremenu počinjali naši kršni i neustrašivi mornari, prolazili su ili u zaborav ili su izlazili pred javnost pod tuđim imenom: austrijskim. I tako je dolazilo, da su se tuđinci, koji o moru nisu imali ni pojma, kitili perjem naših hrabrih pomoraca.

Ali došao je dan, kad su se ropski lanci poraskidali, kad se naš mornar osjetio slobodan, kad je svojom rukom na krmu izvjesio svoju i našu trobojku.

To bijaše 31 oktobra 1918. Trenuci nezaboravni! Ko toga nije vidio, neka zna, da mu onaj veličanstveni prizor ne bi ni jedna riječ mogla da predoči. Naročito potresan bio je taj momenat u

Puli. U tvrdoj i znamenitoj ratnoj luci bio je okupljen veći dio bivše austrijske bojne mornarice. Na tim ladama austrijske se zastave nekako tužno vijale. Naoblačeno nebo činilo sliku još tmurnijom. Ali ne za dugo. Kucnuo čas i odjednom je izdata zapovijed, da se ona tuđinska zastava ima da spusti, a na njezino mjesto digne naša trobojka.

Izvršeno! Desetke hiljada naših ljudi i mornara klikću i plješću. I kad se taj urenebes malo slegao, sav je onaj nepregledni svijet u jedan glas zapjevao »Lijepu našu« ...

Dvadeset je evo godina, što naše lijepe i mile ničim neokaljane boje krstare svim morima svijeta noseći sa sobom simbol naše slobode, naše snage, naše otadžbine — Jugoslavije.

B. Š.

Jugoslavija nada sve

Pred nama je glasilo naših južnoameričkih iseljenika, »Naša Sloga«. Dva broja: onaj od 8 i drugi od 15 septembra o. god. Oba broja puna su opisa proslave rođendana Nj. Veličanstva našeg mladog Kralja Petra II.

Sve su te proslave izvršene na najsvečaniji način. U Chacu, po prostranim kampima u unutrašnjosti Argentinske republike kao i u najjužnijoj

naseobini Ognjene Zemlje, pa u Chile, u Boliviji — posvuda je naš jugoslavenski iseljenik iskazao onog dana svoju odanost i ljubav k svome mladome Kralju.

Najsvečanija proslava bila je dakako u glavnom gradu, Buenos Aires. U svome uvodniku »Naša Sloga« govori o tome događaju sa zanosom. Da je ta proslava bila zaista veličanstvena, poka-

zuzu brojne slike, što ih spomenuti list donosi o onim vanrednim priredbama. Jedna nam slika prikazuje katoličku crkvu, dupkom punu naših iseljenika. Uz ministre dra Cankara i dra Kadeřabeka, ima tu i drugih odličnika, ima gospoda i djece, radnika, Sokola, a i pretstavnika argentinskih vlasti i naroda. Na drugoj slici vidi se, kako taj mnogobrojni svijet izlazi iz crkve, dok su na jednoj trećoj slici uz prije spomenute odličnike poredana djeca, mali Sokolići i članovi jugoslavenske kolonije — sve glava do glave. Ali svečanost je izvršena i u pravoslavnoj crkvi, koja je također bila puna našeg svijeta, što se također vidi i iz slike objelodanjene u »Našoj Slozi«.

Svečan je bio i prijem, što ga je naš poslanik u Buenos Airesu, g. dr. Cankar, priredio uveče istoga dana u Jockey Klubu. Budući da se supruga g. Ministra nalazi u Jugoslaviji, zamjenjivala je domaćicu supruga holandeškoga Ministra, gđa Carmen Delprat de Teppema. Ta vrlo simpatična gospođa dočekivala je uz dra Cankara goste s mnogo ljubežljivosti. U vrlo ukusno iskićenom salonu održan je koncert, kome je prisustvovao i zastupnik pretsjednika Republike, zatim argentinski Ministar inostranih djela, g. dr. Josè Maria de Cantilo, Ministar pravde i javne nastave, Ministar mornarice, pa razni Ambasadori i mnogi drugi odličnici.

Nešto skromnije, ali s istim oduševljenjem i zanosom proslavljen je rođendan našeg mladog Kralja i u Rosario de Santa Fè, gdje našu državu zastupa s mnogo dostojanstva, ljubavi i odanosti naš Istranin, g. Branko Rubeša, počasni konzul kraljevine Jugoslavije. Ima i tu jedna lijepa slika: prijem kod našeg odličnog konzula, gdje vidimo na čestitanju pored odraslih i nekoliko male djece.

Vrlo simpatična i dirljiva bila je i svečanost u bližnjoj V. Constitucion. Onog dana bile su tu usidrene četiri naše lađe, među kojima i »Ivo Račić« i »Galeb«. Naš zemljak, g. Rubeša, otišao je na brod »Galeb« gdje je bio primljen od zapovjednika i časnika i gdje je priredena svečana večera. Kod večere je kapetan Dabinović zanosnim riječima nazdravio Kralju i Domovini, na što mu je lijepo odgovorio naš Konzul. Naročito mora se istaknuti vanredno uspjela rasvjeta lađa u predvečerje kraljevog rođendana. Publici se osobito svidio osvjtljeni napis »Živio Kralj Petar II.« na brodu »Ivu Račiću«, kojim zapovijeda vrli kapetan g. F. Pitarević.

U već spomenutom uvodniku »Naše Sloge« čitamo i ovo:

»Posvuda, gdje ima jugoslavenskih iseljenika jednako su tog dana kucala jugoslavenska srca, jednako su letjele misli i tople želje sa obala

Atlanskog oceana na južnoj polutki zemljine kugle, da ih vjetar nosi preko uzburkane površine širokoga mora sve tamo do našeg plavog, jugoslavenskog Jadrana. Tako je predan i iskren i topao i od srca upućen pozdrav jugoslavenskih iseljenika majci domovini i mladome Kralju:

— Mi, jugoslovenski iseljenici, sa dalekih obala oceana molimo se Svevišnjemu, da Te poživi zdrava i čila na sreću domovine i Tvog naroda; da Ti dađe hrabrosti i moći, da upravljaš zemljom i vladaš narodom kada — punoljetan — primiš u Svoje ruke kormilo države, za koju su se borili Tvoji visoki predi i tvoj dragi narod.

Svi kao jedan — isto kao što i narod koji Te okružuje u današnjem danu slave — jugoslovenski iseljenici stoje uz Tebe uvijek spremni — kada ih pozoveš — da za svog Kralja, domovinu i narod dadu sve, kao što su davali i onda, kada se trebalo boriti i ginuti da se stvori ono, što naš narod danas ima.

Jugoslovenski iseljenici, koji su dali toliko dokaza i doprinijeli toliko žrtava za slobodu i ujedinjenje svog naroda, spremni su i dalje doprinositi svoj dio za jačanje Jugoslavije u miru i napredovanje jugoslovenskog naroda u svim pravcima.

Ali, spremni smo ujedno i na to, da — u slučaju potrebe — branimo pod cijenu svog života krvavo stečenu slobodu svog naroda i da ustanemo na noge, kada nas pozoveš, naš Kralju!«

Evo tako naši iseljenici u dalekoj Americi. A oni znadu, što govore! Njih je naučilo kruto iskustvo, da je svuda u svijetu lijepo, da su svi domovi lijepi, ali da ga nema nad svojim domićem, nad svojom rođenom grudom.

A i iz ovih naših sadašnjih mahnitih vremena naučili su oni koješta. Vide oni, kako se u nerijetkim zemljama u svijetu diže hajka na čovjeka, i bacaju u svijet parole, pod kojima se ljudi drugih rasa gone kao vepri iz jednog nemilog kraja u drugi još nemiliji. Znadu naši iseljenici, da što se danas jednima događa, može se drugima već sutra da desi, zato oni i vole svoj stari, rođeni kraj, koji ih ne će ni izdati ni zabaciti nikada; k njemu oni obraćaju svoje oči, svoja srca i duše svoje. I strepe nad njegovom sudbinom, jer znadu, da kad bi njega izgubili, izgubili bi svoj najveći, svoj jedini oslon. Otuda i njihova neizmijerna ljubav prema tome dalekom domu i prema svemu, što taj dom drži daleko od tuđeg lakomog presizanja.

Znadu naši iseljenici, da je u našem Kralju kao i u domu slavnih Karađorđevića najveće jamstvo za održanje jedne slobodne i jake domovine, zato oni svoga kralja i nose u srcu, zato ga i slave i časte i Evala im!

Mornar.

Sedam pitanja

1. Što znači — Hanibal ante portas?
2. Ko je bio — »bič Božji«?
3. Medina Sidonia?
4. Kako je završio svoj život — Walenstein?

5. Što je htio Kara Muštafa?
6. A što Napoleon god. 1812?
7. Koga su nazivali — novovijekim Atilom?

(Odgovore na sedam pitanja naći ćete na str. 7.)

Gajetunski razgovori

Ustresla se zemlja i rodio se — mir. — Jedna stara, zaboravljena pomorska parada.

Oni posljednji, nada sve teški septembarski dani, unijeli su i u naš, inače miran i spokojan kvintin veliku uzbunu. Bilo je očito, da stojimo pred ratom, koji bi obzirom na najmodernije zatorne sprave imao da bude najkrvaviji i najstrašniji od svih, što ih je razmahnitano čovječanstvo do sada pokrenulo na ovoj našoj jadnoj krugli zemaljskoj. Niko od nas nije želio rata, a mir je visio o jedan sasvim tanak, čisto mikroskopski konac. Ali dok ima duše u tijelu, ima uvijek i nešto nade. Najveći optimist među nama bio je naš bivši kuhar, a sadašnji hotelier Vicko. Ali je protiv sebe imao jednoga, koji je pak na sve gledao — crno: to je bio naš kapetan Barba Mate.

— Da se Nijemac osjeća jak, već bi udario, — govorio naš Vicko.

— Nijemac je rekao: ili neka me puste u Češku dobrovoljno ili ću udariti. Dobrovoljno ga neće pustiti, a to onda znači rat — odgovarao Barba Mate.

— Tu je Engleska — ona stara, opet jaka i silna.

— Da je jaka, ne bi pustila svoga staroga prvoga ministra da po Njemačkoj moljaka mir.

— Tu je Francuska, koja je Česima rekla: ne dajte se! Mi smo s vama!

— Čakule! — dočeka Barba Mate mračno.

— Pa — Rusija...

— Ja je ne vidim! I niko je ne vidi.

— Ali ju je zato čuti.

— Na radiju. Samo na radiju. Boljševičke čakule!

— Tu je Roosevelt — Amerika...

— Čakule! — zaintačio Barba Mate.

Nato bi se upleo kapetan Pepić:

— Ali ako su sve to čakule, onda neće biti rata!

— Kako...?

— Pa — evo! Ako su sve one države tako slabe, kako govori naš Barba Mate, onda će Hitler odmarširati u Češku, a Česi, sami i od svih napušteni, a opet pametni i mudri, pustit će ga — i sve će se svršiti mirno, iako vrlo teško za našu braću Čehe.

— A ima još nešto, — uplete se uto kapetan Jadre. — Ako ono što veli naš Vicko nisu čakule, to će reći, ako su Engleska, Francuska i Rusija zaista jake, e onda će i Nijemac promisliti tri puta prije nego li će da zametne rat, da mu se ne dogodi, kako mu se je jednom već dogodilo, i sve će i ovaj put proći bez rata.

Na prvom našem sastanku poslije Minhena i onog famoznog sporazuma, koji je svijetu donio »mir«, svi smo mi bili vrlo zlovoljni. Nismo mogli da se veselimo. A nismo imali ni za što. Svi znamo, da je Češka dobila svoje granice ugovorom u Versalju. Na tom ugovoru potpisana je Francuska, Engleska, Italija, Amerika i — uz mnoge druge države i — Njemačka, a dakako i Čehoslovačka. I sada, jedne noći četiri se čovjeka okupila za zelenim stolom i jednim potezom osakatila su Čehoslovačku tako strašno, kao da je na bojnom polju Bog zna koliko puta poražena. Ali ni pola jada, kad bi taj mir, iskupljen onolikim i ona-

kvim žrtvama naše braće, pokazivao, da će biti ma od koliko trajanja! Nebo je ostalo ono isto, puno mračnih oblaka i svakojakih prijetnja — i kako svi znaci kažu, sve će opet biti — Jovo na novo.

Drugi jedan večer kazao je Barba Mate:

— A sada se svi hvale, da su spasli mir. Jesu bogme, spasli su ga, ali nisu za nj žrtvovali ni pedalj svoga. I u onom preslavnom Minhenu se je još jedanput pokazalo, kako je lako tući po ko-privi tudim nosom...

Nakon neduge šutnje oglasi se Vicko:

— Dobro, ali što će sada Česi, onako osakaćeni?

— Oni će opet na djelo, kako je to lijepo rekao jedan njihov pametan čovjek, — reče kapetan Jadre. — A kad smo već na tom, ajde da vam pročitam pjesmu, što ju je Čehoslovačkoj zemlji spjevao naš pjesnik Rikard Katalinić Jeretov:

Ti si sunce u današnjoj tami,
I Tvoj plamen sve Slavene grije
Nepravda Te progoni i bije,
Ti prkosiš i tmuni i čami,

Slavska slavo! — A Tvoj narod bdije
Uvijek spreman, kad oluja duva —
Nikad sila pregazila nije
Moćan narod što svoj ponos čuva.

Golgota je Tvoja prošlost cijela
I danas Te na Golgotu penju,
Tvoja djeca nit plaču, nit stenju,

Jer je duša ostala im smjela,
Nesavladna u očajnoj noći...

Gore srca! Tvoj će dan već doći!

Nato smo se svi kucnuli i našoj čehoslovačkoj braći zaželjeli od svega srca svako dobro i svaku sreću!

Neko večer donio je kapetan Jadre odrezak nekih starih novina, gdje se govorilo o svečanostima, što su ih Riječani priredili god. 1790 austrijskome caru Leopoldu II, sinu Marije Terezije. U ono vrijeme tome se je događaju podavala velika važnost, to više, što je onom prilikom austrijski car imao da se sastane na Rijeci sa svojim šurjakom Ferdinandom IV., kraljem Napulja i Sicilije. Prvi je stigao na Rijeku taj napuljski kralj Ferdinand. Bilo je to 27 augusta 1790. Toga dana doplovile su u naš Kvarner tri krasne fregade i jedna manja galija. Na jednoj od tih lađa nalazio se kralj s velikom pratnjom vitezova i časnika svoje kraljevske mornarice. Bojnim lađama išla je u susret jedna feluka (jedrilica na dva jarbola malo naklonjena prema pramcu), što je pripadala Guberniji, i u toj feluci prevezao se na kraljev brod napuljski poslanik na carskom dvoru u Beču. Uto se i kralj spustio u jednu svoju raskošnu feluku, i tu je sio ujedno sa svojim poslanikom, dok je u drugoj feluci bila smještena glazba i svirala vesele muzičke komade. Sa gradskih bedema grmjeli su topovi, a tako i sa bojnih brodova. Kralja je dočekao na paladi, što se nalazila nedaleko gubernijske palače, riječki guverner s građanstvom. Ta

kuća sagrađena je bila nedavno izvan zidina gradskih, na mjestu, gdje se danas nalazi trg Regina Elena. Tu je i odsio napuljski kralj, pošto su mu iskazane sve moguće počasti.

Ali Leopolda nema i nema. I kralj se Ferdinand diže i uputi s pratnjom cestom, što i danas vodi preko Škalnice i Lipe u Trst. Držalo se da će se dvije okrunjene glave sastati negdje u blizini Lipe, međutim carska su kola nešto zakasnila i oni su se sastali tek uveče onoga dana u Materiji, onkraj Podgrada. Na Rijeku su stigli sjutradan. Car Leopold se smjestio u jednu gostionu pokraj gubernijske kuće, dok se Ferdinand kao carev gost povukao u ovu potonju — zovimo je — palaču.

Pošto se napuljski kralj malo odmorio, prevezao se u čamcu na svoju fregadu, otkud se malo zatim vratio u pratnji vitezova, časnika i muzikanta — svi u velikoj gali — da se pokloni caru Leopoldu II. Potom su oba vladara razgledali vojničku kasarnu i zajedno s Leopoldovim sinom, nadvojvodom Aleksandrom, podoše u župnu crkvu, gdje su prisustvovali službi Božjoj.

U četiri sata poslije podne pokazale su se na Velikim Vratima tri druge fregade i jedna manja galija. To je dolazila napuljska kraljica Marija

Karolina, kći Marije Terezije i sestra cara Leopolda. S njom su bile i dvije kćerke. Leopold i Ferdinand udoše u jednu feluku, koja ih je prevezla do broda, u kome se vozila kraljica s princezama. Budući da je more bilo mirno, sišla je u feluku i kraljica sa kćerkama, i tako pristaše uz već spomenutu paladu, gdje su bili dočekani burnim klicanjem. Na Rijeci ostali su do 1 septembra. Svaki dan prisustvovali su sv. misi i svaki put u drugoj crkvi. Pregledali su sve što se pregledati dalo, a car Leopold bi svakoga dne milostivo saslušao po koju deputaciju i obećivao Romu i Tomu. 1 septembra, pošto su prisustvovali sv. misi u crkvi kapucinskoj, Njihova Veličanstva i Njihove Visosti napustile su grad i u kraljevskim kočijama uputili se u Beč. Grad je bio dvije večeri raskošno rasvjetljen. Naši Riječani bili su onom prilikom i u onom svom prvom oduševljenju odlučili, da će u gradu podići dvije piramide, jednu sa kipom cara Leopolda, a drugu s kipom kralja Ferdinanda. Ali nato se brzo zaboravilo. Pop Torcoletti, koji je iznio ovaj događaj, dodaje: Ima jedna napuljska poslovice, koja kaže: *Passato il pericolo, gabbato il Santo*, što bi donekle odgovaralo onoj našoj: Ča noć prespi, to vuk poji!

Dundo Simo.

Mladi junak iz Velesa

Tko sam? — Ja sam
Mali Branko,
Majčin ranko
Iz Velesa grada bijela
Na Jadran me, braćo mila,

Moja sudba donijela,
Uzeh pušku, pa da čuvam
Naše more, Jadran plavi,
Da ga čuvam i da branim
Ako li se dušman javi!

— Što ti, Branko,
Majčin ranko,
Što ti, sinko, sanjaš tude? —
Vele njemu div mornari:
Gledaj malog lude! —

Dobro, ljudi, ja sam mali,
Al ću i ja narast velik
Jake ruke kao čelik — —
Nek me čuje Jadran plavi:
Čuvaću ga kao soko
Bit ću njegov stražar pravi!

Barba Rike.

(Ovaj mladi junak iz Velesa sin je oficira naše hrabre vojske, g. Dušana Bogunovića, a unuk našeg prijatelja, g. B. Grkinića.)

Ribarska djevojka - junakinja sa Skagena

U Sjevernom Moru, poznatom među pomorcima sjevernih evropskih zemalja, kao najburnijem i najbjesnijem, nalazi se tamo negdje oko Skagerraka i Kattegata maleni otočić, daleko od obale. Ovdje je nebo uvijek sivo, a zrak hladan i leden. Na ovom otočiću o koji se ruši bijes vihora, na udaru oluja, živi mlada ribarska djevojka-junakinja dana, Senta Grön, djevojka od dvadeset i

dvije godine, nježna i mirna, koja tako neosjetno proboravljuje i proživljava svoje dane među uzbešnjelim morem i brodolomcima, koji se tu spavaju od bijesa proždrljivih valova.

Njenim je mladim, skoro djetinjiskim životom, već prošao dodir tragedije: unuka Petra Gröna, prvog zapovjednika ove stanice za spasavanje u Skagenu, koji je umro vršeći svoju svetu dužnost,

osjetila je bol ljudskog života, kada joj je more odnijelo zaručnika, mladog pomorskog kapetana iz mjesta Dokkedale. Ona nije — kao prava kćerka pomoraca — tada mogla zamrziti sivu pučinu Sjevernog Mora. Odlučila je da živi istim životom, kakvog provode oni, koje joj je ocean oduzeo. Sama među trideset i šest mornara već je otvrdnula u grubom muškom odijelu i zdušno vrši svoju zadaću, zapovijeda u akcijama, hrli prva na pomoć, tako da začuđuje i oduševljuje svakoga, a među spasavaocima voljena je i poštovana.

Tolika srčanost i odricanje bilo je — nakon otežčanog spasavanja posade poljskog parobroda »Kasimierz« — nagrađeno. Danski kralj na predlog ministra mornarice odlučio je, da ju odlikuje ordenom svetoga Kunta.

Velika je svečanost bila na otočiću i priređen je veliki banket u počast hrabre Sente! Ali

kao da je i more htjelo toj svečanosti prisustvovati. Bijes je oluje hujao nad otočićem, banket je bio u svom najljepšem času i veselju, kadli je zvižduk brodske sirene trgnuo Sentu i njene drugove.

Svi su ostavili izaslanike vlasti, svi su pošli da spasavaju brodolomce, a nakon poduže borbe sa bijesnim elementom jedanaest je ljudi spaseno od zagrljaja divljeg mora i sa jedanaest nečekanih gostiju uz pjesmu i veselje nastavilo se slavljem dana hrabre ribarske djevojke Sente — junakinje dana.

»Sve je to čudno,« reći ćete. — Da, čudno je, ali u jednom višem smislu. More, koje okružuje ove ljude, ovu djevojku, nije je ni moglo drugačijom učiniti.

Senta je djevojka mora, dostojna svojih hrabrih pređa Vikinga. **R.**

Što će sada naša braća Česi?

Na ovo odgovara njihov proslavljeni pjesnik i pisac Karel Čapek. On je nedavno uputio češkom narodu ovaj dirljiv ali i muževan proglas:

»Opet na djelo!

Rastužene duše stojimo kao seljak na zemlji, koja mu je djelomično uništena: kao seljak, koji izračunava, što je sve izgubio i kako je postao siromah. Da, mi smo postali siromasi! Izgubili smo previše. No, seljak, koji je vrijedan svoga doma, briše brzo svojom oporom rukom suze, što su mu navrle na oči i ogleda se po domu, koji mu je povjeren.

— To ću ja ponovo izgraditi, polja opet obnoviti i za narednu godinu ponovo zasijati! Možda će nešto od toga, što ću sada morati graditi, u početku biti manje i skromnije, ali mnogo toga ću ja opet bolje i jače obraditi, nego do sada. Opet će nastati lijep dom, koji će meni uvijek pripadati, jer više nije baštinjen, nego je stvoren mojim rukama.

I seljak, vrijedan svoga doma počinje opet da stavlja sve u red, a da ne obilazi domom zlovoljan i uzdišući.

U ime Božje, podimo na novi rad!«

Trideseta godišnjica „Vile Velebita“

Tiho i gotovo neprimjetno prošao je trideseti jubilej naše drage, bijele »Vile Velebita«.

Lijepi, ukusni jedrenjak-škuner, na kome je preko hiljadu pitomaca naših pomorskih mladih glavica prvi put snivalo o svojoj davnoj težnji, davnoj želji; — na kome su se doživljavali prvi utisci, o kojima im stariji toliko pričahu, — taj škuner danas o svom godu, mirno počiva na svojem starom mjestu u bakarskoj luci.

Ko zna! Možda taj jedrenjak, naša ponosna »Vila«, i sada sniva i proživljuje tih trideset godina, što služi mladosti, što služi narodu i najljepšem — a i najgorčijem zanimanju — pozivu pomorca.

Simpatična naša »Vila«! Ta ko je ne bi poznavao! Prokrstarila je sve vode Mediterana, zavirila u svaki kutić našeg Jadrana, a na svakom putovanju oćutila pozdrave onih koje je odgojila, pozdrave upućene joj sa velikih crnih teretnjaka, sa bijelih brzih putničkih »vaporac«.

Ona, — pa njen kapetan, barba Niko, što je vodaše dvadeset i pet godišta, — njen strojar šjor Pepe, što je dovede u naše vode i služaše joj punih dvadeset i devet godišta!...

Doista, i u tom času kada mislimo na nju i na svrhe kojima služi, ne možemo a da ne budemo sretni, što je imamo, što nosi ponosno ime.

Gradena je prije trideset godina u Kielu na Howalds-Wercke, otkud je u Bakar doveo mladi dvadesetisedamgodišnji Bakranin Niko Turina sa petoricom vrijednih maturanata bakarske nautike, koji su se na njoj izmijenjivali kao kormilari, doživjela je od prvog časa plovidbe, od prvog časa pristajanja u bakarsku luku mnogobrojne i raznovrsne avanture.

Živi je svjedok demonstracija protiv bana Raucha, priređenih u času, kada je po prvi puta pristajala uz bakarsko пристаниште... Osjetila je dane krvavog međunarodnog gloženja, i tri godine skoro zaboravljena ležala je duboko sakrivena u Obrovcu... Vodila je naučne ekskurzije naših biologa po Jadranu i vršila s njima oceanobiološka istraživanja...

Nakon rata postaje državnim školskim brodom i služi pomorskom podmlatku svih naših triju nautika, vodeći mlade pitomce na krstarenja i vježbanja u mornarskim vještinama. Vodi ih po Jadranu, pokazuje im Plavu Grobnicu, otok Vido, dovodi ih do velikih privrednih centra i razvijenih mediteranskih luka, dozvoljuje im, da tek malo ponjuše ono crno, Crno More:

— Evo, to vam je Pontus Euxinus, Crno More — grobnica mornara i brodova!...

Vodi ih. A mladi pitomci uspinju se uz njene grižele, otvaraju i zatvaraju njena jedra, stražare na mostu uz kormilo pazeći na busolu i na kapeštana, pristupaju do vođe i upućuju se u mornarske čvorove... Ta, ko ne bi u mladim danima za volio takav život, želeći da još dugo potraje, da sunce ne zađe, da dan ne prođe...

Naša draga »Vila«! Za utjehu onih, koji vole i sjede na brojkama, navodimo njene oznake: brigg-schooner, građen iz čelika, gazi 4.8 m, dužina 35.7 m, širina 7.6 m, visina 3.5 m, tonaža iznosi 257 register brutto, a 74 tona netto. Ima prostrane

prostorije za pitomce i posadu, a na krmi kabine za zapovjedništvo i profesore, koji prate brod na putovanjima. Parni stroj mu je trostruke ekspanzije sa 350 HP, a razvija brzinu od 10 NM.

Još je uvijek čvrsta i jaka naša draga »Vila«. Još će, nadamo se, dugo ploviti na ponos i čast onih, koje je odgojila, na utjehu onih, koji poštuju svrhu radi koje plovi.

Dao Bog, da se to obistini i da naša mila »Vila« još dugo prkosi vjetru i valovima Mediterana i Jadrana!
Bakarački.

Sadašnja Rusija

Vadimo iz jednih naših novina:

Nad Evropom opet strašni oblaci. Opet se radi o tome, da se (kao ono god. 1914!) uništi jedna mala slavenska država. Ona nema pomoći ni otkuda! Ostala je još jedna nada, vječna slavenska nada: to je Rusija! Ovaj put Rusija sovjetska, boljševička, komunistička.

Petnaest milijona sovjetskih bajoneta stoji za Čehoslovačkom! — pisalo se u novinama i govorilo u radiju. A sve je bila laž, obična, prosta boljševička laž! Čim je malo zagustjelo, vidjelo se da Sovjeti ne misle ozbiljno. Oni ne mogu da ratuju. Imadu oni drugog posla! Treba još posmicati ne-

koliko generala, časnika i sumnjivih lica. A ko nije u današnjoj Rusiji sumnjiv? Nisu ruski komunisti imali ni na kraj pameti, da idu u rat zbog Čehoslovačke! Oni su joj samo pjevali onu svoju o 15 milijunima sovjetskih bajoneta. I Čehoslovačka je vjerovala ruskoj pjesmi i — čekala. Znamo, što je dočekala.

Rusija je izdala Slavenstvo i ovog puta. Ali je izdala i sebe.

A Česi? Iz Praga dolaze glasovi, da su se oni za sva vremena raskrstili s raznim internacionalama.

Bilo u sto dobrih časova!

Španjolski gusari u engleskim vodama

Jedna epizoda iz gusarskog ratovanja.

Prije nekoliko mjeseci započeli su radovi oko podizanja španjolskog gusarskog broda »Duque de Florencia«, koji je prije 350 godina potonuo u zalivu Tobermory kraj engleske obale, te je to podizanje potaknulo historičare, da povade iz arhiva prašne dokumente o sudbini tog broda. Kronika veli ovo:

God. 1588 doplovio je taj gusarski brod u spomenuti zaliv. Kako je posada »Duque de Florencia« oskudjevala hranom, pošlo je nekoliko mornara na obalu i zaputilo se u obližnji dvorac Duarcastle. U to vrijeme bio je vlasnikom dvorca i susjednih imanja grof Mac Leon, koji je spremno obećao, da će gusarski brod opskrbiti uz pristojnu odštetu, čak je zamolio zapovjednika gusarskog broda, da mu pruži oružanu pomoć protiv njegovog neprijatelja grofa Isly-a.

Lukavi Španjolac spremno je pristao na sve, što je Mac Leon od njega tražio, no kad je hrana bila na brodu, dao je nalog posadi, da sve spremi za odlazak, te nije htio ni čuti o tome, da plati robu, koju je dobio, a kamo li da potpomogne oružjem Mac Leona u razmiricama sa grofom Isly-om.

Na to je Mac Leon poslao na gusarski brod svoga kapetana Donalda s nalogom da utjera svotu, koju mu je Španjolac dugovao. Zapovjednik gusarskog broda dočekao ga je porugljivo, pa mu čak nije dopustio ni da se povрати svojem gospodaru, jer nije želio, da Mac Leon prebrzo sazna za njegov nagli odlazak.

I tako je kapetan Donald morao ostati na brodu. Vrijedni kapetan odlučio je, da će se pod svaku cijenu osvetiti, pa makar i uz cijenu vlastitog života.

Čim se spustila noć odšulja se Donald u barutaru, gdje mu je uspjelo da nezapažen od gusara potpali barut. Za nekoliko sekundi potonuo je »Duque de Florencia« sa čitavom svojom posadom. Na brodu nalazilo se zlata u vrijednosti od milijun i pō funti. Sav taj novac bio je plijen, do kojega su gusari došli pljačkajući gradove na obalama Velike Britanije i Škotske.

Posebna komisija nedavno je ustanovila, gdje leži taj gusarski brod, pa se sada pokušava, da se brod modernim spravama izvuče na površinu mora.

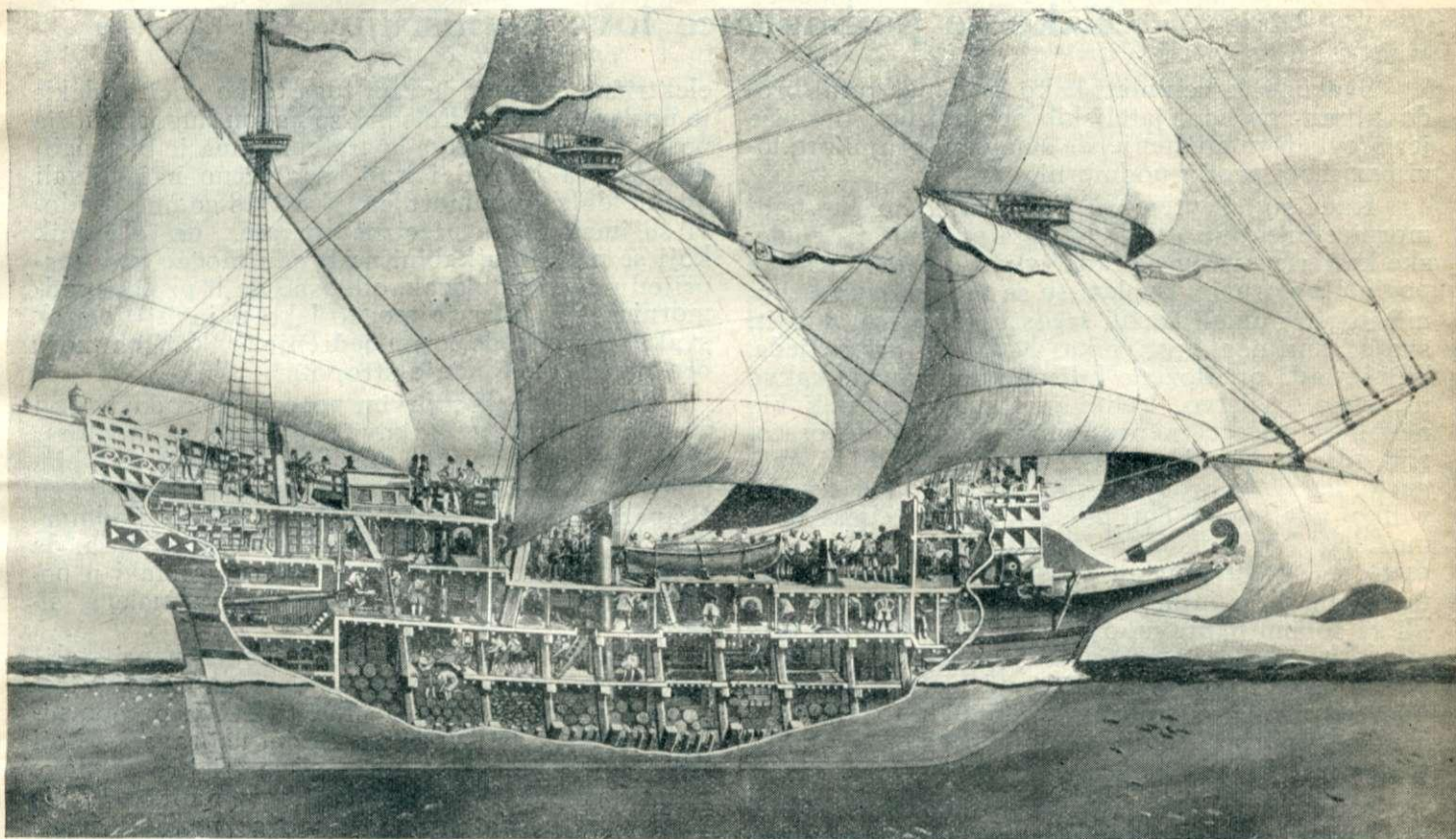
Dnevna je štampa prije par mjeseci donijela vijest, da se počelo sa radovima na podizanju engleskog broda »Lutine«, koji je potonuo u blizini nizozemske obale prije 136 godina u vrijeme napoleonskih ratova. U brodskoj blagajni nalazila se svota od milijun funti u zlatu. Taj novac dugovali su Nizozemcima engleski trgovci. Godine 1859 pošlo je za rukom nekom holandeskom poduzeću da izvuče na površinu 100.000 funti. U isto je vrijeme nađeno i brodsko zvono, koje danas stoji kao uspomena u centralnoj zgradi Lloydja, dok je ostalih 900.000 funti još uvijek pokopano u dubini od 200 metara. (O tome je već bilo ranije govora u našem »Mornaru«. Napomena ur.)

Odgovori na sedam pitanja

1. Znači: Hanibal pred vratima! Bilo je 211 godine prije Hrista. Hrabri kartaški vojskovođa Hanibal bio je prešao Alpe i sa svojom vojskom prodro u Italiju. I eno ga već pred vratima vječnoga Grada, otkuda i onaj krik zaprepaštenih Rimljana: Hanibal pred vratima! Zauzme li Rim, ode ne samo rimska, već uopće čitava evropska civilizacija. Divlji će se Afrikanci tu učvrstiti i postati gospodarima svijeta. Ali Rim nije pao. U ono kratko vrijeme, što ga je Hanibal opsjedao udarila tri puta uzastopce strahovita oluja obarajući na zemlju svoje strijele i tuču. Zabrinut s tih, kako ih je sâm označio — nepovoljnih znakova, Hanibal diže op-

gdje je i umro, i tako je Evropa i ovaj put bila čudnim slučajem i u posljednji čas oslobođena od propasti.

3. Medina Sidonia bio je španjolski admiral, zapovjednik »Nepobjedive Armade«, o kojoj je već bilo govora u našem »Mornaru«. Španjolski kralj Filip II. htio je da zavlada svim morima svijeta, zato je iznajprije htio da skrši englesku mornaricu, koja ga je u tome priječila. Engleska mornarica nije mogla nikako da se mjeri s »Nepobjedivom španjolskom armadom«, ali je sve onako slaba izišla da se s njome ogleda. I tu je pomogla nenadana oluja, koja je gotovo do kraja svladala

JEDAN OD BRODOVA, KOJI SU UNIŠTILI ŠPANJOLSKU »NEPOBJEDIVU ARMADU«

Sve stvari u vezi sa brodovima prošlih vremena sada su u velikoj modi, ne samo među ozbiljnim sakupljačima slika, modela itd., nego i u popularnijoj sferi kućne dekoracije. Reprodukcija ove slike — pokazujući unutrašnji uređaj jednog elizabetskog ratnog broda — morala bi biti stoga od naročitog interesa. Slika je rezultat pažljivog istraživanja raznih historijskih podataka, i može se smatrati da je potpuno tačna u svakom pogledu.

sadu i malo zatim se zaputi sa svojom vojsku u Kartagu. I tako je u posljednji čas oboren u prah njegov san o gospodstvu nad cijelim svijetom. Rim i Evropa bijahu spaseni.

2. To je bio Atila, divlji kralj Huna. Njegove su horde bile već došle do Pariza, ali u posljednji čas, malo prije nego li je taj grad imao da padne u hunske šake, zaslugom jedne djevice, svete Ženevijeve, grad je spasen, a Huni do nogu potučeni kod Šalona na Marni, morali su da bježe glavom bez obzira. Nešto slično dogodilo se Atili, kad se poslije razorenja Ogleja uputio u Italiju. Svakako činjenica jeste, da se Atila povukao do Dunava,

neslomivu Armadu, i omogućila Engleskoj, te je umjesto Filipovih lađa zavladała ona svim oceanima svijeta.

4. U vrijeme tridesetgodišnjeg rata (1618—1648) Walenstein se je odlikovao kao hapzburški vojskovođa i može se reći da je tada spasio Austriju od propasti. Uto se taj vojskovođa zavadio s austrijskim carem Ferdinandom i već je namjeravao da pređe u tabor švedskoga kralja Gustava Adolfa, ali nije dospio: Mjesto da ode u švedski logor, ostao je u Hebu. Držeći da će Švedi sami doći po njega, legne u krevet, ali se više ne probudi. Beč je našao čovjeka, koji ga je one iste noći

sastavio sa zemljom. Da nije bilo tog slučaja, historija bi bila jamačno okrenula svoj tok, i mi bismo već onda imali jednog nordijskog diktatora.

5. Vezir turskog sultana Kara Muštafa htio je da polumjesec zavlada nad Evropom. U tu svrhu digao je god. 1683 ogromnu vojsku i pao pod Beč, koji je branio Starhemberg, ali sa vrlo malo nade u uspjeh. U času, kad se držalo, da je sve izgubljeno, doleti Beču u pomoć poljski kralj Jan Sobjeski, razbije tursku vojsku, a s njome i onaj san turskog vezira Kara Muštafa. Austrija se je pak Poljacima odužila time, što je nekoliko godina zatim pristala na diobu njihove domovine i jedan dio prisvojila sebi.

6. Napoleon je htio da zavlada Evropom, da joj nametne svoju volju. God. 1812 bio je dopro do srca Moskve, ali malo zatim taj je grad planuo u plamenu, zapališe ga sami Rusi. Zatim je uranio snieg i Napoleon je bijegom mogao da se spase, dok mu je vojska gotovo sva izginula. Kratko iza toga slijedio je Waterloo — pa sveta Jelena.

7. Vilima II., njemačkog Kajzera. I on je već bio pred Parizom i već se u duši radovao, kako će doskora odanle diktirati cijelome svijetu svoju volju. Ali u zadnji čas je nešto nadošlo, nekakva sretna Joffreova manovra — i taj je diktatorski san oboren u ništa. Ima neka nevidljiva sila, koja — kako se ono veli — ne da kozama odviše — dug rep.

Kako se podmornice love i uništuju

Svakoga će zanimati kako se danas ratni brodovi brane od neprijateljskih podmornica, tim više jer prevladava mišljenje, da su moćni brojni brodovi bez moći protiv podmornica.

Kada su u septembru 1914 god. njemačke podmornice prvi put u toku tri sata potopile tri engleske krstarice, istom je tada svijet upozoren na ovo pogibeljno oružje. Englezi su se tada najviše uzbušili, pa su odmah tražili sredstva da mogu uništiti svojeg snažnog protivnika. Kako se pripovijeda, bilo je tada predloženo Edisonu da pronade kakvo uspješno sredstvo. Veliki je i stari izumitelj bio nekoliko mjeseci neprestano u svojem laboratoriju, gdje se izrađivao poseban aparat, koji bi omogućio, da svaki brod sa ovim aparatom može već u velikoj udaljenosti čuti dolazak neprijateljske podmornice. No Edisonovi pokusi potrajali su vrlo dugo. U međuvremenu su si Englezi pomogli na taj način, da su njihovi torpedolovci i razarači vukli za sobom napravu, o koju je bila obješena jaka ekrazitna bomba. Ova se naprava nalazila duboko pod morem. Ako je negdje pod površinom mora bila sakrivena podmornica, bomba bi zadjela o nju, eksplodirala i uništila podmornicu. No takav pokus nije nikada uspio.

Doskora su bile pronađene takozvane dubinske bombe, koje eksplodiraju, kada bomba potone do određenog vodenog tlaka. Danas su te bombe preciznije. Eksplozija bombi, koja ima 50 kg strelnjiva prouzrokuje pritisak od kakvih 1000 atmosfera. Što je više udaljena podmornica i što je u većoj dubini, tim je manji pritisak eksplodirane bombe na njen oklop. Ipak ove su bombe vrlo pogibeljne za podmornice. Podmornice mogu podnijeti tlak od kakvih 10 atmosfera, ali većeg ne može podnijeti ni jedna. I najmanja razlika dovoljna je da podmornica potone ili je prisili da izade na površinu, gdje je dočekaju topovi neprijateljske flote razarača. Kadkada je najvažnije pronaći mjesto, gdje je podmornica, da je se napadne dubinskim bombama. Podmornice se danas naime znadu mnogo bolje sakrivati, nego što je to bilo za vrijeme svjetskog rata. Tada su podmornice izbacivale torpeda sa komprimiranim zrakom, što je prouzrokovalo, da je na daleko bila vidljiva brazda, koja je neprijatelju pokazivala mjesto, gdje se nalazi podmornica. Danas se izbacuje torpedo pomoću

električne iskre, te je radi toga teško uočiti odakle je poslan torpedo. Edisonu se nakon dugog studija posrećilo učiniti takve aparate, kojima je bio snabdjeven svaki brod i koji su tačno najavljivali odakle dolazi podmornica. Već 1918 godine brodovi su imali takve precizne aparate, da je časnik koji se nalazio u kabini na brodu, mogao već unaprijed najaviti dolazak, odnosno da li prolazi podmornica. Također je mogao lako najaviti dolazak svakog parobroda, osim jedrenjaka, koji na moru prouzrokuju najmanje stropota.

Taj su aparat u prvim počecima brodovi vukli za sobom. Bila je to kovinska ploča sa membranom, dok se danas te membrane nalaze na obim bočovima broskog trupa pod vodom. Nadalje su ti aparati tako precizni, da lako osjete podmornicu, koja leži na dnu mora, ako samo kuša, da se pomoću svojih tihih elektromotora stavi u pogon makar da u njoj djeluje kakva malena sisaljka.

Taktika današnjeg pronalaženja neprijateljskih podmornica sastoji se u tome: ako negdje treba dubinskim bombama uništiti kakvu podmornicu, pošalju se tri broda sa takvim napravama, koji istražuju pojedine sektore. Ova tri broda plove prama šumu, koji naznačuju njihove naprave. Gdje se sva tri broda susreću, tamo se na dnu nalazi podmornica, te se brzo spuštaju dubinske bombe. Zračni ili uljeni mjehuri, koji dolaze na površinu, naznačuju, da je pogodak bio tačan i da je sa podmornicom nekoliko desetaka ljudskih života uništeno.

R.

TURISTIČKI SAVEZ ZA HRVATSKO PRIMORJE I GORSKI KOTAR

Daje besplatno sve informacije o mjestima: Sušaku, Bakru, Bakarcu, Kraljevići, Crikvenici, Selcu, Novomu, Senju, Sv. Jurju, Jablancu, Karlobađu, Pagu, Rabu, Baški, Aleksandrovu, Krku, Malinskoj, Omišlju, Vrbniku, Delnicama, Fužinama, Skradu, i Lokvama.

Stari i mladi

Čamac, u koji se stisli preživjeli brodolomci »Hilgelone«, lutao je uzburkanim morem. Gusta magla zastirala je jutarnje sunce i kopno. Sjedeći na krmi Hutchinson je upravljao kormilom i nekom napetom pozornosti slušao kričanje galebova i podmuklu lomljivu valova, što su se rušili i razbijali o nevidljive hridine.

U ovom trenutku osjećao je, kako je sasvim bespomoćan: svaki čas mogla je smrt da proguta njega i njegove pokisle drugove. Mučila ga je i neizvjesnost, što će biti od njih, a dok ova magla traje, nije moguće ništa da se pokrene. Činjenica jeste, da se on više ne osjeća kao prije. Čini mu se da se postarao za nekoliko godina: kao da je već čitav jedan vijek prohujao, otkad se ono popeo na most i ugledao gotovo nad sobom visoke gore, a kroz maglu ono svijetlo na Kap Karvoeiro. Kad se ono brod okrnulo o hridine, i preko njega stali da prelaze valovi uskopana mora, držao je da ovaj put neće uteći smrti, a to — on još živi. Ali bilo je pravo čudo, te je bar nekolicini od njih pošlo za rukom, da na vrijeme spuste u more ovaj čamac, koji je jedini izbjegao uništenju.

Kapetan Shand ležao je pružen na dnu čamca, nepomičan, u nesvjestici, kao mrtav. Kroz sivi mrak njegovo se lice prikazivalo zgrčeno, pepeljasto i staračko. — Da li će još kada progovoriti ili se već preselio u vječnost? — pitao se u sebi Hutchinson.

Sad mu se taj čovjek čisto ražalio. Gledao je u njega kao u jadnog, starog čovjeka, u ostatak jednog prošlog doba, koje je, treba reći, bilo heroičnije od ovog današnjeg. Izgubio je svoj brod, a s njime i drugog časnika, drugog i četvrtog strojara, pa ložača, sobara, dečka i sedam mornara. Bolje i za njega, te je otišao na drugi svijet: inače bi gledao pred sobom samo svoju sramotu i nesreću. Uto ga inžinir stroja dotakne koljenom i prošapta:

— Čini se, da dolazi k sebi.

Držeći kormilo svojim sledenim prstima Hutchinson se naže naprijed, i zaista, krvave se oči kapetana Shanda upirahu u njega.

— Kako se osjećate, kapetane?

— Neću dugo...

— Ta nemojte, kapetane...

— Koliko je izgubljenih?

— Ne bih znao, — odgovori Hutchinson. — Možda i niko. Ovo je lijevi čamac...

— Lijevi čamac i druga dva razmrskala su se. To sam vidio ovim svojim očima. Dobro je, što umirem... Sav sam prebijen — — —

— To je vjerojatno, — pomisli Hutchinson, jer je kapetan Shand, kad je htio da preskoči u čamac, posrnuo i pao tako nesretno, da su svi držali te se ubio.

— Tek što prispijemo na kraj, potražiti ćemo liječnika, — reče Hutchinson.

— Liječnika? Kakva mi korist od njega? Slušajte, Hutchinsone, — i glas mu najednom ojača. — U posljednji čas pokupio sam s broda neke spise i metnuo ih u ovu kožnatu kutiju. Vi ćete voditi o tome brigu, molim. Tu je i onaj raport, što sam ga napisao o vama. Izručiti ćete sve to ujedno gospodinu Glensacku lično, čujete li me?

— Da, gospodine!

— Sve papire i — raport! Obećajete li mi to na vašu riječ?

— Obećajem, kapetane.

I zaista budu li se spasili, on će tu riječ i održati, a baš u tome i jeste sva ova nesnosno prokleta igra!

Slab, tanak, ironički smiješak preleti preko usana kapetana Shanda i ugase mu se oči zaklope.

— Ode!... Vječni mu pokoj! — reče inžinir stroja.

Malo zatim primakne mu se bliže O'Reilly i upita ga potmulim šaptom:

— Gospodine Hutchinsone, o kome raportu je ono malo prije govorio kapetan?

— Pa — u tome nema ništa važno, O'Reilly, — mahnu Hutchinson rukom.

O'Reilly pucne jezikom.

— E, kad je tako, neka vam Bog pomogne! Sobar je dakle imao pravo, kad nam je kazao, da ste mu ga onda vratili?

Kad se nekoliko dana zatim vlak, u kome se vozili spaseni sa »Hilgelone« približavao Cardiffu, opazi Hutchinson, kako ga inžinir stroja, treći časnik i treći strojar nekako čudno osmatraju. Nato će inžinir:

— Hutchinsone, vaša je dakle namjera da taj raport predate starome Glensacku?

(Svršit će se.)

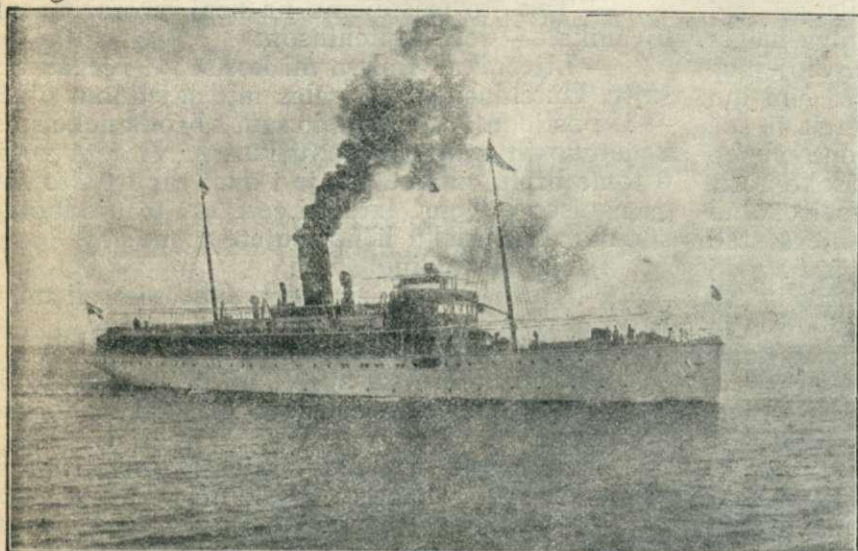
*Gurmani i poznavaoći
odličnog napitka piju
redovito samo*

RAMIKU KAVU i RAMIKU ČAJ

Velepržiona MARIO MIKULIČIĆ-RABIĆ - Sušak
Uvoz najfinijih vrsti kave i čaja

JADRANSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Interurbani telefoni: Direkcije Sušak broj 2-36 i 2-37.
Skladišta: broj 2-17. — Brzjavi: JADROPLOV.

65 PAROBRODA RAZNE VELIČINE

Podržava na 55 pruga redovitu parobrodsku službu u svim pravcima na Jadranskom moru. — Brze parobrodarske pruge za Dalmaciju, te za sva kupališna i lječilišna mjesta jugoslavenskog primorja. — Sedmična ugodna turistička putovanja, osobito prikladna za posjet Dalmacije sa naročitim udobnim putničkim parobrodom. — Udobni salonski putnički parobrodi, dobra posluga.

Redovita parobrodarska služba za Albaniju i Grčku za prevoz putnika i robe

Prospekti i vozni redovi mogu se dobiti kod Direkcije u Sušaku, te kod svih važnijih putničkih ureda u tu- i inozemstvu

PREKOMORSKA PLOVIDBA D. D. SUŠAK

Brzjavi: Prekomorska.

Telefon: broj 1-08.

TOMISLAVOVA ULICA 5.

Saobraćaj prvoklasnih teretnih
parobroda na sve strane svijeta.

Parobrod „KORANA“

8600 t. nosivosti 5580 t. brutto

Parobrod „REČINA“

8500 t. nosivosti 4732 t. brutto

Parobrod „ZVIR“

8600 t. nosivosti 5605 t. brutto

Parobrod „KUPA“

8100 t. nosivosti 4381 t. brutto